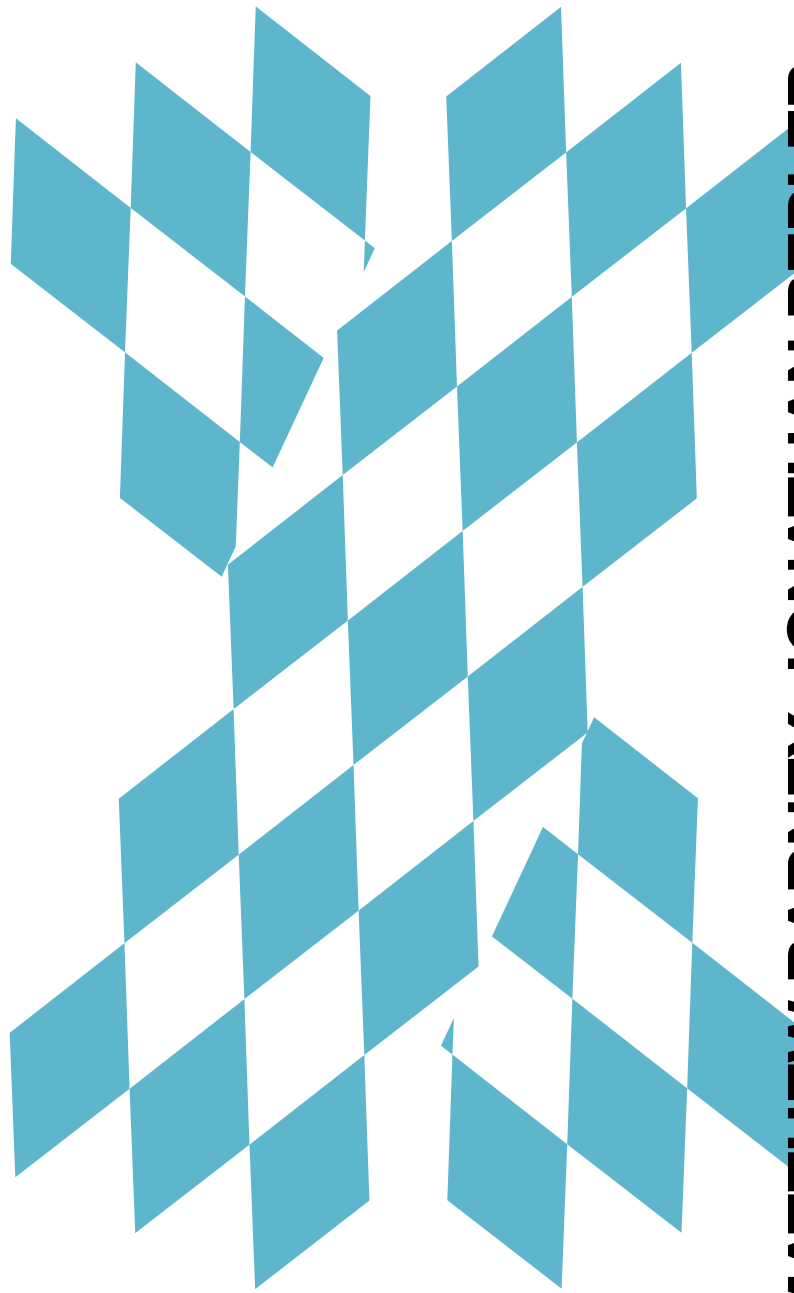

RIVER OF FUNDAMENT

MATTHEW BARNEY, JONATHAN BEPLER

HOLLAND FESTIVAL

INHOUD / CONTENT

Info, credits	4
NEDERLANDS	
<i>River of Fundament</i>	7
Synopsis	8
<i>De mythe van Isis en Osiris</i>	10
Wie is wie	14
ENGLISH	
<i>River of Fundament</i>	20
Synopsis	21
<i>The myth of Isis and Osiris</i>	22
Who is who	24

INFO

DATA / DATES
ma 23, di 24, wo 25* juni 2014
Mon 23, Tue 24, Wed 25* June 2014

LOCATIE / VENUE
EYE

AANVANG / STARTING TIME
17.00 uur, *16.30 uur
5 pm, *4.30 pm

DUUR / RUNNING TIME
6 uur 15 minuten, inclusief twee pauzes
(2 x 20 minuten)
*6 hours 15 minutes, including two intervals
(2 x 20 minutes)*

TAAL / LANGUAGE
Engels met Nederlandse ondertiteling
English with Dutch subtitles

MEET THE ARTIST
met *with* Jonathan Bepler
moderator Ann Demeester
ma 23, 6, 17.00 u
Mon 23, 6, 5 pm

WEBSITES
www.matthewbarney.com
www.jonathanbepler.com

CREDITS

GESCHREVEN EN GEREGISSEERD DOOR /
WRITTEN AND DIRECTED BY
Matthew Barney

MUZIEK GECOMPONEERD EN
GEREGISSEERD DOOR / MUSIC COMPOSED
AND DIRECTED BY
Jonathan Bepler

PRODUCTIE / PRODUCTION
Matthew Barney, Laurenz Foundation

River of Fundament wordt namens de
kunstenaars wereldwijd gepresenteerd door
Manchester International Festival

*River of Fundament is presented worldwide on
behalf of the artists by Manchester International
Festival*

DIRECTOR OF PHOTOGRAPHY
Peter Strietmann

PRODUCTION DESIGN
Matthew D. Ryle

MONTAGE / EDITED BY
Katharine McQuerrey

PRODUCER
Mike Bellon

CAST

Norman III – Chief Dave Beautiful Bald Eagle

Norman II – Milford Graves

Norman I – John Buffalo Mailer

Hathfertiti – Ellen Burstyn

Hathfertiti – Maggie Gyllenhaal

Hathfertiti – Madyn G. Coakley

Ptah-Nem-Hotep – Paul Giamatti

The Widow of Norman – Joan La Barbara

The Ka of Norman / Isis – Aimee Mullins

The Ka of Norman / Osiris: James Lee Byars – Matthew Barney

Usermare – Stephen Payne

Nephthys – Jennie Knaggs

Set – Herbert Perry and Eugene Perry

Horus – Brennan Hall

Lieutenant Worden – Shara Worden

Eulogist – Elaine Stritch

Ranchera Singer – Lila Downs

Priest / REN Manager – Jerry Giles

Head Chef / Day Labor Boss – Luis Alvarez y Alvarez

Singing Wake Guests – Sidsel Endressen, Phil Minton, Deborah Harry

Slam Poet – George Stonefish

R&B Singer – Terrell Howard

The Ka of the Ka of Norman – Michaela Dennis

Honeyball – Milica Nikcevic

Blues Singer – Belita Woods

Garage Manager – Bobbi Starr

Garage Manager's Lover – Taylor Starr

Fighting Mechanics – Magno Gama, Pablo Silva

Wake Guests – David Amram, Iran Barkley, Suzanne Bertisch, Dick Cavett, Steve Dalachinski, Clarissa Dalrymple, Marti Domination, Jeffrey Eugenides, Tommy Gallagher, Gail Gerber, Fran Lebowitz, Cinqué Lee, Larry Holmes, Detective Bill Majeski, Jonas Mekas, Adrianna Nicole, De'quan Purdy, Salman Rushdie, Luc Sante, Lawrence Schiller, Richard Stratton, James Toback, Mr. Twinkle, Alice Weiner, Lawrence Weiner

The Wake Ensemble – sopranos: Kjersti Kveli, Gelsey Bell, Megan Schubert; harp: Zeena Parkins; ukulele: Mick Barr; trumpet: Axel Dörner; trombone: Art Baron; organ: Dr. Lonnie Smith; percussion: Jeff Berman; strings: Flux Quartet (Tom Chiu, Conrad Harris, Max Mandel, Felix Fan)

Grill Cook Paolo Henrid, D. Paguntalan

Assistants to Ptah-Nem-Hotep Kat Delph, Rachel Wolski

Teenage Beatboxer Ryan Robinson

Queens and Eunuchs Peter Badalamenti, Eleanor Bauer, Ekaterina Sknarina, Bobbi Starr, Danny Wylde

Mystic River Singers Kenny Merrick, Lauren Merrick, Chad Benedict, Craig Merrick, Tyson Merrick, Chris Newell, Wayahsti Richardsono

The Council of Hemingways Kevin McGuire, Richard Faulk, Greg Pursino, Mike Wilson

Kidsroom Ensemble Artie Carpenter, Ocean Elizabeth Currier, Luca Lodewick, Theo Lodewick, Sam Nivola, Sydney Swihart, Morgan Swihart, Alexa Swinton

Step Team Linda Dixon, Tasha Evans, Sadara Hunt, Shamania Laurence, Jasmine Ramos, Veronica Rivera, Sabrie Rodriguez, Danielle Rosario, Marilyn R. Solis

Bartender David Grimm

Prep Cook Francisco Paez

Fry Cook Hector Tecaxco

Khepera Mouse

Hunter Ed Mulick

CREW

Director of Photography Peter Strietmann

Production Design Matthew D. Ryle

Editor Katharine McQuerrey

Producer Mike Bellon

Additional Dialogue Written and Adapted by David Grimm

Assistant Director Sarah Gyllenstierna

Co-Producer Blake Ashman-Kipervaser

Live Performance Dramaturgy Tony Gerber

Production Design Team Kanoa Baysa, Jade Archuleta-Gans, Michael Branning, Mike Koller

Special Make-Up Effects Keith Edmier and Josh Turi

Special Make-Up Effects: REN Gabe Barthalos

KHU Foundry Design and Operation Casey Westbrook

Lighting Design Chris Winget

Sound Design David Paterson

Visual Effects Supervisor Mauricio

Baiocchi

Post Production Supervisor Christopher

Seguine

VERTALING ONDERTITELING /

TRANSLATION SUBTITLES

Hans Kloos

SPECIALE DANK AAN / SPECIAL THANKS

The Mailer Family, Maja Oeri and Hans Bodenmann, Barbara Gladstone, Allyson Spellacy, Stacy Tunis, Gladstone Gallery, Shaun Caley Regen, Regen Projects, Sadie Coles, Pauline Daly, Heidi Naef, Charlotte Gutzwiller, Schaulager, Becky Hart, Okwui Enwezor, Louise Neri, The Estate of James Lee Byars and Michael Werner Gallery, Gudrun Tryggvadottir, Elisa Snaebjörnsdottir, Ari Marcopoulos, Brandon Stosuy, Jane Lea, Roni Horn, Elizabeth Peyton, Neville Wakefield, Rosalie Benitez, Bob and Sherrie Barney, Tracy Barney, Zone 6 and Isadora Barney

WERELDPREMIÈRE / WORLD PREMIERE

New York, 12.2.2014

All excerpts from *Ancient Evenings*

© 1983 Norman Mailer Estate

Richard Prince, *No Milk or Butter Since My*

Cow Left Home, 2007-08, reproduced with the permission of the artist.

© Richard Prince

River of Fundament, 2014

© Matthew Barney

RIVER OF FUNDAMENT

Tegen de achtergrond van het moderne Amerika vertelt de film *River of Fundament* een verhaal over vernieuwing en wedergeboorte. De veelzijdige hoofdpersoon manifesteert zich in drie auto's in de buitenwereld en in vier menselijke karakters in de hoofdvertelling. De film is losjes gebaseerd op de roman *Ancient Evenings* van Norman Mailer uit 1983, over een oude Egyptische hoofdpersoon die drie keer wil reïncarneren in de hoop onsterfelijkheid te bereiken. *River of Fundament* ontleent zijn structuur aan Mailers roman, corresponderend met de zeven fases waarin de Egyptische ziel zijn reis naar nieuw leven ondergaat. Opgezet als een niet-traditionele opera, geschreven in samenwerking met Jonathan Bepler, combineert de film documentaire beelden van drie live voorstellingen in de buitenlucht in Los Angeles, Detroit en New York met filmdrama dat grotendeels is opgenomen in een zorgvuldig geconstrueerde replica van Mailers bruinstenen appartement in Brooklyn, waar de dodenwake bezig is voor de overleden auteur.

Mailers hoofdpersoon, de edelman Menenhetet I, gebruikt magie en trucage om drie keer te reïncarneren in de baarmoeder van zijn vrouw, die daarmee zijn moeder wordt. Bij elke poging moet de 'ondode' Menenhetet de Rivier van Uitwerpselen (de *River of Feces*) oversteken om nieuw leven te verkrijgen, met als doel zijn lijfelijke status te veranderen van edelman tot (onsterfelijke) farao. In zijn derde en laatste poging tot transformatie raakt Menenhetet III echter beknelde in de baarmoeder en faalt zijn reïncarnatie.

In de film *River of Fundament* van Matthew Barney volgen we hoofdpersoon 'Norman' (genoemd naar auteur Norman

Mailer); hij doorstaat twee hergeboortes, maar faalt in de derde, in zijn poging een hogere status te verkrijgen in de canon van de grote Amerikaanse letteren. De opdoemende ziel van Ernest Hemingway verjaagt Norman als hij van het ene naar het andere lichaam probeert over te gaan.

De film ontvouwt zich in drie delen. Elk deel bevat één van de gefilmde live voorstellingen waarin we het verhaal van een auto volgen. Aspecten van de wens en het verlangen van de hoofdpersoon om te transformeren worden in actie omgezet in de buitenluchtproducties *Ren* (Los Angeles, 2008), *KHU* (Detroit, 2010) en *BA* (New York City, 2013), met een rol voor de Chrysler Imperial uit 1967 (uit Barneys film *Cremaster 3*), een Pontiac Firebird Trans Am uit 1979 en een Ford Crown Victoria Police Interceptor uit 2001. Rivieren en verkeerswegen domineren het landschap en roepen de Rivier van Uitwerpselen op uit Mailers roman. De hoofdpersoon wordt op zijn reis van dood naar hergeboorte vervoerd over zowel natuurlijke als door de mens gebouwde verkeersaders: van de snelwegen van Los Angeles' autocultuur tot de River Rouge en Detroit Rivers, centrum van de auto-industrie, en uiteindelijk naar de East River van New York City – waarover een somber binnenvaartschip het appartement van Mailer vervoert. Al die wegen en rivieren transporteren Norman op zijn reizen van dood tot wedergeboorte.

Tijdens een overdadig diner, bijgevoerd door de cultureel-literaire elite van New York, vindt de dodenwake plaats in het appartement van Mailer, dat intussen wordt verscheept over de rivier. Het verhaal van Normans drietrapsreis langs de *River of Fundament* loopt parallel aan dat van de auto, en wordt tevens bevolkt door de incestueuze karakters uit de mythe van Osiris. Terwijl

het verhaal van Normans leven wordt verteld door een oudere farao overdenken Normans weduwe en de aanwezige vrouwen de reis van zijn ziel als een serie recitatieven en citeren ze passages uit *Ancient Evenings* en uit werk van de Amerikaanse schrijvers Walt Whitman, Ralph Waldo Emerson en William S. Burroughs.

Na de wereldpremière in BAM – de Brooklyn Academy of Music in New York – beleefde *River of Fundament* zijn Europese première afgelopen maart bij de Bayerische Staatsoper in München. Twee jaar lang zal de film langs theaters toeren op internationale podiumkunstenfestivals.

SYNOPSIS

Akte I (1 uur en 55 min.)

In het huis van Norman Mailers familie in de New Yorkse wijk Brooklyn Heights is een wake bezig voor de overleden auteur. Normans weduwe (Joan La Barbara) begroet vrienden en leden van de culturele en literaire gemeenschap van New York City. Door het hele huis wordt muziek gespeeld terwijl gasten, familie en de (onzichtbare) ‘ondode’ met elkaar converseren. De geest van Norman I (John Buffalo Mailer) stijgt op uit de Rivier van Uitwerpselen, het mystieke kanaal onder de families bruinstenen woning die de ondoden moeten passeren. Norman I betreedt de trap en treedt zijn eigen wake binnen. Hij wordt begroet door zijn Ka-geesten (Matthew Barney en Aimee Mullins), die hem verwelkomen en hem begeleiden tijdens zijn bezoek.

In een flashback naar een ritueel gehouden bij een Chrysler-dealer in Los Angeles wordt de geest van Norman I opgeroepen in de vorm van een beschadigde Chrysler Imperial uit 1967. Een muzikale processie van

drum- en bugelspelers begeleidt de Imperial naar zijn laatste rustplaats in een showroom in de krochten van de dealer.

Terug bij de wake in Brooklyn maakt Norman I, niet in staat direct met zijn weduwe te communiceren, kennis met de heersende farao, Ptah-Nem-Hotep (Paul Giamatti), die Normans eerdere ervaringen aan het hof van de grote Farao Usermare (Stephen Payne) benijdt. De twee mannen wisselen gemeenschappelijkheden uit, waaronder hun gedeelde beroep op tovenarij – ze bekennen elkaar dat ze allebei menselijke uitwerpselen gebruiken om hun kennis en macht te vergroten – en Ptah-Nem-Hotep vertrouwt Norman toe dat hij zichzelf een zwakke Farao vindt. Norman I begroet Hathfertiti (Mady G. Coackley), die als medium heeft geholpen bij zijn wedergeboorte. Hij volgt haar naar de slaapkamer en zij leidt hem naar een doorgang die hem terugleidt naar de Rivier van Uitwerpselen, waar zijn wederopstanding kan plaatsvinden.

– PAUZE (20 min.) –

Akte II (1 uur en 40 min.)

Norman II (Milford Graves) wordt geboren in de Rivier van Uitwerpselen in de kelder van het bruinstenen appartement. Hij rijst als een oudere, sjamanistische toenaar op zijn best. Hathfertiti (Maggie Gyllenhaal), inmiddels volwassen, verwelkomt Norman II in het huis. In de serre gaat de wake verder maar de stemming is zwarter geworden; de gasten worden minder talrijk en verkeren in een roes, de sfeer is minder formeel.

In een flashback naar een ritueel gehouden in de industriële buurt van Detroit wordt de geest van Norman II voorgesteld als een gouden Pontiac Firebird Trans Am uit 1979. De mythe van Isis en Osiris wordt

opgevoerd met de Ka-geesten van Norman in de dubbele rollen van Isis en Osiris (Aimee Mullins en Matthew Barney). Osiris’ broer Seth (Eugene Perry en Herbert Perry) overmeestert Osiris, sluit hem op in de Pontiac en rijdt hem naar zijn eerste dood in de Detroit River.

Terwijl de wake doorgaat vechten Seth en zijn echtgenote (en zus) Nephthys (Jennie Knaggs) hun huiselijk conflict uit. Dronken zangers vertellen het verhaal van de Egyptische goden. In Detroit duikt een politieteam geleid door Isis en haar zus Nephthys het auto-lichaam van Osiris uit de River Rouge. De zussen doen Osiris’ seksuele orgaan herrijzen en Isis raakt zwanger. Seth is woedend en grijpt het lichaam van Osiris (de Chrysler Imperial) en sloopst de auto in veertien stukken, leidend tot een tweede dood. Gevangen op de achterbank van een Crown Victoria kijkt Isis hulpeloos toe als de ontlede Chrysler wordt gevoed aan een massieve verbrandingsoven. De poorten van de oven gaan open en het gesmolten lichaam van Osiris herrijst als een massieve ijzeren Djed-pilaar.

– PAUZE (20 min.) –

Akte III (1 uur en 36 min.)

De Pontiac uit 1979 duikt opnieuw op in een industrieel kanaal in New York City. Op de achterbank bevalt Isis van Osiris’ zoon Horus, die verschijnt als een jonge valk.

In het huis van Mailer komt de grote farao Usermare terug bij een verlaten dodenwake, bijna zonder gasten. Hij wordt voorgesteld aan Hathfertiti, die onthult dat ze zijn dochter is. Usermare is teleurgesteld dat Hathfertiti haar leven heeft gebruikt om Norman, een sterfelijke, te helpen in zijn zoektocht naar eeuwigdurend leven.

Hathfertiti verstoot haar vader en verdedigt haar geloof in magie en haar toewijding aan Normans mystieke interesse. Norman II heeft rust genomen in de Rivier van Uitwerpselen; in de wetenschap dat hij snel moet transformeren in een nieuw lichaam bereidt hij zijn terugkeer naar Hathfertiti voor.

In een nabijgelegen taxigarage in Queens, New York, wordt de geest van Norman III leven ingeblazen in de gedaante van een Ford Crown Victoria Police Interceptor uit 2001. In het tankstation worden delen van de Ford verguld in voorbereiding op de kroning van een nieuwe koning.

In een flashback naar een ritueel bij een droogdok in de Navy Yard van Brooklyn wedijveren Horus (Brennan Hall) en Seth om de kroon. Het droogdok is gevuld met uitgelaten jonge Brooklyners en het strijdtoneel wordt klaargemaakt voor een wedstrijd. Tegelijkertijd vinden in de taxigarage ruzies plaats tussen twee technici en tussen de garagemanager en een geliefde. Terug in het appartement van Mailer houdt Usermare hof als Horus en Seth worden beoordeeld door de Raad van de Goden; Horus en Seth hebben beiden het gevoel het gevecht te hebben gewonnen. Als het vonnis nadert, komt Isis tussen beiden en stelt haar zoon Horus in staat de troon over te nemen.

Hathfertiti (Ellen Burstyn) is ouder geworden nadat ze Norman II door het portaal naar zijn wederopstanding heeft gestuurd. Ze nadert nu het einde van haar leven. Usermare smeekt Hathfertiti Norman te verbannen en haar koninklijke erfenis te accepteren voordat ze overlijdt. Maar Hathfertiti verstoot Usermare opnieuw en verklaart weer haar loyaliteit aan de energie van de aarde en het streven naar magie. Hathfertiti keer terug naar de slaapkamer en valt in een diepe, definitieve slaap. Usermare,

kapot van zijn dochters afwijzing, pleegt een spirituele zelfmoord, waarmee hij zich losrukt van de banden met zijn familie en zijn verleden.

Op de bovenste verdiepingen van het appartement van Mailer is Norman III (Chief Dave Beautiful Bald Eagle) verschenen. Zonder Hathferti is hij verloren. Na korte tijd probeert hij het portaal opnieuw binnen te gaan, waar hij bekneld raakt. Hiermee komt er een einde aan Normans levenslijn. Zijn Ka-geesten keren terug naar de Rivier van Uitwerpselen.

De derde akte komt tot een einde in de Sawtooth Range in de Rocky Mountains, Idaho, in de diepte van Redfish Lake, vlak bij het huisje van Ernest Hemingway, waar de Sockeye-zalm zijn jaarlijkse reis maakt vanaf de Grote Oceaan op zoek naar zijn geboortegrond om kuit te schieten.

DE MYTHE VAN ISIS EN OSIRIS

Behalve uit de roman *Ancient Evenings* (1983) van Norman Mailer, over een oude Egyptische hoofdpersoon die drie keer wil reïncarneren in de hoop onsterfelijkheid te bereiken, lieten Matthew Barney en Jonathan Bepler zich voor *River of Fundament* ook inspireren door de incestueuze Egyptische mythe van Isis en Osiris, een van de oudste verhalen over dood en wedergeboorte.

De mythe van Isis en Osiris is misschien wel het bekendste verhaal uit het oude Egypte. Het gaat over de dood en wederopstanding van Osiris, een van de belangrijkste Egyptische goden en tevens de eerste Egyptische koning. Hij werd geboren uit de god van de aarde en de godin van de hemel. Osiris was getrouwd met zijn zus Isis. Als koning van Egypte voerde hij een rechtvaardig beleid. Zijn broer Seth echter (getrouwd met hun zus Nephthys) was

jaloers op Osiris' plek op de troon. Samen met tweeënzeventig samenzweerders verzong hij een list om Osiris uit de weg te ruimen; toen Osiris terugkwam van een van zijn vele reizen trakteerde hij hem op een groot feestmaal, waarop hij een mooi versierde kist meebracht. Hij beloofde de kist aan degene die erin paste. Alle samenzweerders stapten in de kist, maar geen van hen paste erin. Behalve Osiris. Toen die eenmaal in de kist lag, spijkerden Seths samenzweerders het deksel dicht en wierpen Osiris met kist en al in de rivier de Nijl. Seth nam de troon over en regeerde als een wrede heerser over Egypte. Isis, ontroostbaar door de dood van haar man, vluchtte en hield zich verborgen in de delta van de Nijl.

De kist van Osiris werd intussen op de kust geworpen, waar hij werd omsloten door een jonge ceder, die uitgroeide tot een mooie hoge boom. De koning van Byblos vond de boom zo mooi dat hij hem omhakte en er een rijkelijk versierde pilaar van liet maken voor in zijn paleis. Toen Isis dit ter ore kwam – bij monde van goden en demonen – drong ze met een smoes het paleis binnen, waar de koningin haar een betrekking aanbood als verzorgster van haar baby. 's Nachts veranderde Isis zich in een zwaluw en vloog rond de pilaar met het lichaam van Osiris.

Toen de koningin ontdekte dat ze een godin in huis had gehaald en haar mogelijk had beledigd, bood ze Isis aan iets uit haar koninkrijk uit te kiezen. Isis koos de cederhouten pilaar, hakte die doormidden en bevrijdde de kist met het lichaam van Osiris. Met de kist voer Isis weg over de rivier de Phaidros, liet vervolgens het water verdampen en opende de kist. Ze kuste haar dode echtgenoot en verborg de kist in het riet van de Nijl.

Op een van zijn jachten vond de wrede Seth de kist met zijn dode broer Osiris. Uit woede sneed hij hem in veertien stukken en

verspreidde hem over de rivier. Toen Isis de lege kist ontdekte, zette ze alles op alles om alle stukken van Osiris terug te vinden, geholpen door haar zus Nephthys. Ze vonden er dertien; zijn geslachtsdeel ontbrak. Toch, met gebruikmaking van haar toverkracht en met behulp van een twijg, liet Isis Osiris een kind bij haar verwekken, Horus, waarna ze Osiris balsemde en mummificeerde en hij het eeuwige leven kon betreden.

Toen Horus volwassen was geworden zocht hij Seth op en eiste de kroon op, als zoon van de wetmatige koning. Na enige strijd betrad Horus als overwinnaar de troon. Intussen heerste zijn vader Osiris over het dodenrijk, waar hij nieuw leven schonk aan overledenen die bij leven onsterfelijkheid hadden verdiend.

WIE IS WIE?

Matthew Barney werd in 1967 geboren in San Francisco en woont en werkt in New York. Hij won vele prijzen, zoals de Aperto-prijs tijdens de Biënnale van Venetië in 1993, de Hugo Boss Award in 1996; de Kaiser Ring Award 2007 in Goslar, Duitsland; en de Golden Gate Persistence of Vision Award 2011 op het 54ste San Francisco International Film Festival. Barney heeft deelgenomen aan exposities als Documenta IX in Kassel, Duitsland; de Whitney Biënnale van 1993 en 1995; en de Biënnale van Venetië van 1993 en 2003. Zijn solo-expositie *The Cremaster Cycle*, georganiseerd door het Solomon R. Guggenheim Museum in New York, reisde naar het Museum Ludwig in Keulen en het Musée d'Art Moderne van de stad Parijs (2002-2003). Een retrospectief van de serie *Drawing Restraint*, georganiseerd door het 21ste-eeuwse Museum voor Eigentijdse Kunst in Kanazawa, Japan reisde naar het Leeum Samsung Kunstmuseum van Seoul, het San Francisco Museum of Modern Art, de Serpentine Gallery in Londen en de Kunsthalle in Wenen (2005-2008). Andere recente exposities vonden onder andere plaats in de Fondazione Merz in Turijn (2008-2009) en in de Schaulager Basel in Zwitserland (2010). Barneys expositie *Subliming Vessel: The Drawings of Matthew Barney* uit 2013 vond plaats in de Morgan Library and Museum in New York en reisde naar de Bibliothèque Nationale de France in Parijs. *Matthew Barney: River of*

Fundament opende maart 2014 in het Haus der Kunst in München, Duitsland.

Jonathan Bepler werd geboren in Philadelphia, VS en leerde zichzelf vele instrumenten bespelen voordat hij in 1982 werd aangenomen aan het Bennington College. Bepler studeerde compositie bij Louis Calabro, improvisatie bij Bill Dixon, percussie bij Milford Graves en theater bij kunstenaars en choreografen als Lisa Nelson en Min Tanaka. Zijn interesse in samenwerking en interdisciplinair werk zette hij voort in New York City. In zijn werk kenmerkt zich door een vermenging van vele schijnbaar onderscheiden elementen, een liefde voor chaos en een dorst naar verzoening. Bepler heeft samengewerkt met choreografen als John Jasperse, Sasha Waltz, Jennifer Lacey en Wally Cardona. Als multi-instrumentalist heeft hij ensembles geleid van zowel geïmproviseerde als gecomponeerde muziek en trad hij vaak op in New York en Europa. Zijn concertmuziek omvat onder andere werk voor het Ensemble Modern, het Glenn Branca Ensemble en Basel Synfonietta. Een samenwerking met kunstenaar Ann-Sofi Sidé, waarvoor ze samenwerkten met acteurs, architectuur en technici van het Koninklijk Theater van Zweden, werd getoond in Stockholm en Berlijn. Bepler werkt al bijna twintig jaar samen met Barney. Samen maakten ze onder andere zeven films en negen voorstellingen. Hij woont en werkt in Berlijn.

Norman Mailer (1923-2007) was een Amerikaanse romanschrijver, journalist, essayist, toneelschrijver, filmauteur en filmregisseur die bekendstaat als vernieuwer binnen het *New Journalism*, een vorm van creatieve non-fictie die autobiografie, reële gebeurtenissen en politiek commentaar verweeft in onconventionele romans. Gedurende zijn zestigjarige carrière schreef Mailer meer dan veertig boeken. Hij won de Pulitzer Prijs voor non-fictie en de National Book Award voor *The Armies of the Night* in 1968. Een tweede Pulitzer Prijs, ditmaal voor fictie, won hij in 1980 voor *The Executioner's Song*, een roman waarin hij Harry Houdini portretteerde en die diende als inspiratie voor Matthew Barneys film *Cremaster 2* uit 1999. In 2005 won Mailer de National Book Medal for Distinguished Contribution to American Letters. *Ancient Evenings* is het boek waarmee hij het langst bezig was; tussen 1972 en 1983 werkte hij eraan. Het speelt zich af in Egypte tussen 1290 en 1100 voor Christus en verhaalt over de levens van Menenhet I. Door een criticus werd het 'een ambitieus en gedurfd fictief werk' genoemd, maar de recensies na verschijning waren hoofdzakelijk negatief. Zoals Harold Bloom schreef in de *New York Review*: 'Mailers boek is een te formidabel voorbeeld van een authentieke literaire drive om afgewezen te worden, en afwijzing is ook zeker niet mijn bedoeling. Ancient Evenings ligt op de weg van excessen, en wat Karl Kraus zei over de theorieën van Freud gaat mogelijk ook op voor de speculaties van

Mailer – mogelijk zijn alleen de waanzinnigste delen waar. Mailer is zich er waarschijnlijk van bewust dat zijn Egyptische obsessies in de grootste traditie van de Amerikaanse literatuur vallen, voortbordurend op veel van de verbeeldingskracht van de belangrijkste schrijvers van de Amerikaanse renaissance.'

CAST

Chief Dave Beautiful Bald Eagle (Norman III) werd geboren in 1919 als lid van de Lakotastam in South Dakota. Hij verscheen in films met mensen als Eroll Flynn en danste met Marilyn Monroe. Hij is bekend om zijn rollen in *Skins* (2002), *Imprint* (2007) en *Lakota Woman: Siege at Wounded Knee* (1994). Hij reisde mee met Casey Tibbs' *Wild West Show* en is een van de bekendste deelnemers van de jaarlijkse Days of '76 Parade in Deadwood. Een van de dingen waar hij het meest trots op is, is dat hij tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn land diende in het Amerikaanse leger, waar hij een Duitse razzia overleefde. Na de dood van zijn eerste vrouw ging Dave Bald Eagle autoracen, parachutespringen, semi-professioneel honkballen en ging hij stierenvechten. Zo'n zeventien jaar geleden, tijdens een bijeenkomst in Puerto Rico, werd hij benoemd tot First Chief of the United Indigenous Nations, een vereniging van leiders uit verschillende reservaten.

Ellen Burstyn (Hathfertiti), in 1932 geboren in Detroit, ging op haar achttiende het huis uit om als model te gaan werken en ver-

huisde in 1950 naar New York, waar ze voor televisie begon te werken en kleine filmrollen speelde. Burstyn ontving haar eerste Academy Award for Best Supporting Actress voor haar werk in *The Last Picture Show* (1971), waarna ze van ondersteunende rollen naar hoofdrollen aan het toneel en in de film ging. Ze ontving een tweede Academy Award voor haar hoofdrol in *The Exorcist* (1973) en won het jaar daarop de Academy Award for Best Actress voor haar rol in Martin Scorsese's *Alice Doesn't Live Here Anymore*. In 1975 won ze de Tony Award voor haar hoofdrol in de Broadway-productie *Same Time, Next Year*, en kreeg ze een Golden Globe Award en een vierde Academy Award-nominatie voor haar rol in de filmversie van het stuk uit 1978. Sindsdien heeft Burstyn continu voor film, televisie en theater gewerkt en werd ze nog vele malen met prijzen en nominaties beloond, waaronder zeven nominaties voor de Golden Globe Award, vijf nominaties voor de Emmy Award (waarvan ze er twee won) en twee extra nominaties voor een Academy Award for Best Actress voor haar rollen in de films *Resurrection* (1980) en *Requiem for a Dream* (2000). In 2012 speelde Burstyn in de tv-miniserie *Political Animals*, met Sigourney Weaver en Carla Gugino, waarvoor ze het jaar erop een Emmy Award kreeg. Burstyns recente werk omvat films als *Main Street* (2010) en *Another Happy Day* (2011).

Madyn G. Coakley (Hathfertiti) komt uit Californië en woont momenteel in Virginia. Ze is een

dertienjarige actrice en zangeres. Haar professionele carrière begon ze op negenjarige leeftijd in een landelijke televisiecommercial. Sindsdien jaagt ze haar theatrale dromen na en speelde ze al diverse tv- en theaterrollen. Haar rol van Hathfertiti vormt Coakleys filmdebuut.

Lila Downs (ranchera-zangeres) is een Mexicaans-Amerikaanse zangeres en songwriter en is een van de meest vernieuwende vertegenwoordigers van de Mexicaans-Amerikaanse muziek aan beide zijden van de grens. Door Latinmuziek te combineren met Afrikaanse rootmuziek, Amerikaanse folk, jazz, blues en rock heeft ze vele fans verzameld. Bekend om haar smoky stem en haar magnetische optredens heeft ze een unieke verzameling werk gecreëerd dat elke categorie overstijgt. Na het winnen van een Latin Grammy in 2005 voor het beste folk-album (*Una Sangre*) heeft Downs wereldwijd opgetreden op grote festivals, waaronder het World Festival of Sacred Music – waar ze verscheen met grootheden als de Dalai Lama – en WOMAD, Live Earth en de uitreiking van de Academy Awards. Downs' muziek en optredens zijn opgenomen in verscheidene films, zoals *Frida*, *Tortilla Soup*, *Real Women Have Curves*, *The Three Burials of Melquiades Estrada* en Carlos Saura's *Fados*.

Paul Giamatti (Ptah-Nem-Hotep) werd in 1967 geboren in New Haven, Connecticut. Hij begon zijn carrière in de jaren negentig als bijrolacteur in verschillende films, zoals

Private Parts (1967), *The Truman Show* (1988), *Saving Private Ryan* (1998), *The Negotiator* (1998) en *Man on the Moon* (1999), voordat hij in de jaren nul van de eenentwintigste eeuw hoofdrollen kreeg in films als *American Splendor* (2003), *Sideways* (2004), *Cinderella Man* (2005), *The Illusionist* (2006), *John Adams* (2008), *Cold Souls* (2009), *Barneys Version* (2010) en *Win Win* (2011). In 2013 keerde Giamatti terug naar zijn alma mater om Shakespeares *Hamlet* te spelen aan het Yale University Theatre. Dat jaar werd hij ook gecast als Harold Levinson in de kerstspecial van de tv-serie *Downton Abbey*. Dit jaar speelt hij de slechterik The Rhino in *The Amazing Spider-Man 2*. Giamatti ontving tussen 2001 en 2008 zesentwintig onderscheidingen, waaronder enkele Emmy Awards en Golden Globe Awards.

Milford Graves (Norman 11) werd in 1941 geboren in Queens, New York. Hij is een Amerikaanse jazzdrummer en –percussionist, vooral bekend om zijn avant-gardewerk uit de vroege jaren zestig met Paul Bley en het New York Art Quartet. Graves wordt gezien als een pionier in de *free jazz*, die de percussie bevrijdde van zijn rol als tijdsmeter. Door zijn hele carrière werkte hij samen met vele gevestigde jazzmusici, onder wie Don Pullen, Eddie Gomez, Andrew Cyrille, Rashied Ali, Kenny Clarke, Don Moye, Philly Joe Jones, John Zorn en Albert Ayler. Ook was hij betrokken bij onderzoek op het gebied van ‘genezen door muziek’. De laatste 42 jaar heeft hij op talloze muziekeven-

menten gespeeld en heeft hij vele lezingen en workshops gegeven over plantengeneeskunde, accupunctuur en voeding, en tevens over lichaamsbeweging en gevechtskunsten. Momenteel is Graves directeur van het International Center for Medicinal and Scientific Studies, codirecteur van het Institute of Percussive Studies en recent ook professor in de muziek en de muziekgeneeskunde aan het Bennington College in Vermont (1973-2012). In 2000 won hij een Guggenheim Fellowship op het gebied van muziekcompositie en in 2005 een waardering van New York City voor zijn onderzoek naar de relatie tussen hartgeluiden en muziek.

Maggie Gyllenhaal (Hathfertiti) werd in 1977 geboren in New York City. Ze maakte haar debuut in de film *Waterland* (1992) van haar vader Stephen Gyllenhaal en brak door als ster in *Secretary* (2002). Snel na haar afstuderen aan de Royal Academy of Dramatic Arts in Londen verscheen Gyllenhaal in bijrollen in *Cecil B. DeMented* (2000) en *Donnie Darko* (2001). Sindsdien speelde ze in uiteenlopende films, waaronder *Sherrybaby* (2006), waarvoor ze werd genomineerd voor een Golden Globe, *Trust the Man* (2006) en verschillende films met een groot budget, waaronder *World Trade Center* (2006) en *The Dark Knight* (2008). Ze werd genomineerd voor een Academy Award for Best Supporting Actress voor haar rol in *Crazy Heart* (2009). Gyllenhaal stond ook in theaterstukken als *Closer* (2000), *Homebody* / *Kabul*

(BAM, 2004) en tv-producties als *Strip Search* (2004). In de film *Won't Back Down* (2012) speelt ze een ouder die betrokken is bij de overname van de school van haar kind; recent verscheen ze als agent van de geheime dienst in de actiethriller *White House Down* (2013). Gyllenhaal is actief betrokken bij zaken rond mensenrechten, burgervrijheid en anti-armoede.

Brennan Hall (Horus), een Amerikaanse countertenor gevestigd in New York City, maakte zijn professionele zangdebuut als solist in de *American Bach Soloist*, in regie van Jeffrey Thomas. Door de *San Francisco Classical Voice* werd Hall genoemd om zijn ‘zijdeachtige zang en hoffelijke presentatie en zijn bewonderenswaardige muzikale intelligentie’. Hij speelde de titelrol in Philip Glass’ *Aknaten* met de Indianapolis Opera Company en de Jacobs School of Music. Hij zong ook de rollen van Willie in *Small Box*, een nieuwe eenakter-opera van Bruce L. Pearson en Herman Whitfield III, en de Tovenaar in Purcells *Dido and Aeneas*. Hij verscheen op het toneel als Seston (*Giulio Cesare*), Orfeo (*Orfeo ed Euridice*) en Malcome (*La donna del Lago*). Halls concertwerk als solist omvat Bachs *Mass in B Minor*, Haydns *Lord Nelson Mass* en Händels *Messiah* en *Judas Maccabaeus*. Als solist werkt hij vaak voor het Bloomington Bach Cantata Project en het Bloomington Early Music Festival.

Jennie Knaggs (Nephtys) woont en werkt als singer-songwriter en multi-instrumentalist

in Detroit. Ze heeft dikwijls op de straten en de podia van Europa en de Verenigde Staten gespeeld in uiteenlopende muzikale stijlen, van folk tot opera. Eerdere projecten behelzen onder andere de Zweedse politieke theatergroep Skramselhika, pop-Americana met capella-kwartet Invisible Hands, verscheidene traditionele country-groepen en New Wave-opera’s met het Atlantian Initiative uit Berlijn en de Burning Man Opera uit San Francisco. Knaggs studeerde podiumkunsten en gemeenschapsontwikkeling aan het Antioch College, met een focus op kunst, muziek en theater als middelen voor sociale verandering. Binnen dit programma bestudeerde ze de cultuur en traditionele muziek van de Appalachia, een regio in het oosten van de Verenigde Staten. In 2000 werd ze ‘*Hollerin’ Champion*’ – een vorm van vocale communicatie die raakt aan een primitieve menselijke manier van communiceren – van Wise County (Virginia) en Letcher County (Kentucky). Huidige projecten zijn onder andere Lac La Belle, een trio dat verschillende Americana-stijlen ten gehore brengt, waaronder oud cowboy-jodelen en westerse swing naast originele liedjes beïnvloed door de traditionele Amerikaanse zangcanon. Knaggs is gitarist, zangeres en songwriter bij de rockband I, Crime, die de plaat *Get the Knife* en de single *Dove Skin Gloves* uitbracht bij Woodbridge Records. Ook treedt ze op als invalzangeres en –percussionist in de in Detroit gevestigde tienkoppige Nigeriaanse popgroep Odu

Afrobeat Orchestra, geleid door Adeboye Adegbenro, een vroegere bandgenoot van Fela Kuti. Onlangs voltooid Knaggs een artist-residency-programma van een maand bij de Art Monastery in Labro (Italië), waar ze traditionele Amerikaanse volksmuziek uitvoerde en onderwees.

Joan la Barbara (de weduwe van Norman), in 1947 geboren in Philadelphia, is zanger, componist, performer en geluidsartiest op het gebied van eigentijdse muziek. Ze is een voormalig student van Helen Boatwright en werkt sinds 1979 samen met haar echtgenoot Morton Subotnick en met andere hedendaagse componisten als John Cage, Robert Ashley, Morton Feldman, Philip Glass, Larry Austin, Peter Gordon en choreograaf Merce Cunningham. Ze componeerde de muziek voor het Sesamstraat-onderdeel *Singing Alphabet*. La Barbara heeft samengewerkt met artiesten als Lita Albuquerque, Matthew Barney, Cathey Billian, Melody Sumner Carnahan, Judy Chicago, Ed Emshwiler, Kenneth Goldsmith, Peter Gordon, Christian Marclay, Bruce Nauman, Steina, Woody Vasulka en Lawrence Weiner. In de beginjaren van haar carrière trad ze op en nam ze muziek op met Steve Reich, Philip Glass en jazzartiesten Jim Hall, Hubert Laws, Enrico Rava en arrangeur Don Sebesky, waarbij ze haar eigen unieke vocale en instrumentale geluid ontwikkelde. In 2008 won La Barbara de American Music Center’s Letter of Distinction voor haar betekenisvolle bijdragen aan het terrein van de hedendaagse Amerikaanse

muziek. Ze creëerde werk voor vele stemmen, kamerensembles, muziektheater, orkest en interactieve technologie. La Barbara componeert een nieuwe opera waarin ze reflecteert op het artistieke proces en geluiden die je van binnen hoort.

John Buffalo Mailer (Norman 1) werd geboren in Brooklyn als jongste kind van de overleden auteur Norman Mailer. Hij studeerde af aan de Wesleyan Universiteit en schreef sindsdien verschillende filmscripts. Daarnaast werkt hij als freelance journalist. In 2006 schreef hij samen met zijn vader *The Big Empty* (Nation Books). In Oliver Stone’s *Wall Street 2: Money Never Sleeps* speelt hij de ondersteunende rol van optiehandelaar Robby Mancins. Hij is lid van beroepsverenigingen als het Amerikaanse Gilde van Toneelschrijvers en The Actors Studio. Hij gaf lezingen aan verschillende universiteiten en opleidingsinstututen in Indië, Wesleyan, Athene, New York, Los Angeles en Long Island. Ook maakte hij zijn opwachting in diverse televisieshows in Amerika, zoals *Hannity and Combs* en *Democracy Now*. Zijn verhalen werden opgenomen in talloze bladen, waaronder *Playboy* en *New York Magazine*. In 2002 werd Mailer door *People Magazine* uitgeroepen tot een van de meest sexy mannen in leven. Mailers recente werk is te zien in de film *Hello Herman* (2013) in regie van Michelle Danner.

Aimee Mullins (de Ka-geest van Norman en Isis) is een

actrice, model en atleet uit New York City. Ze maakte haar filmdebuut in Matthew Barneys film *Cremaster 2* uit 2002. Als atleet was ze verbonden aan het atletiekteam van de Georgetown University en vervolgens aan het Amerikaanse team voor de Olympische Spelen in Atlanta (1996). Dat jaar zette ze het wereldrecord op de honderd meter sprint en versprongen en won ze twee gouden medailles op de Paralympics. Haar werk als model omvat een samenwerking met wijlen Alexander McQueen in 1999. Ook is ze wereldwijd een bekend spreekster op het gebied van vernieuwend denken, lichaamsbeeld en identiteit. Naast haar professionele carrière zit ze in verschillende besturen en was ze van 2007 tot 2009 voorzitter van de Amerikaanse Women's Sports Foundation. Ze won diverse prijzen, zoals de Women of Distinction Award van de National Association of Women in Education in 1997. Mullins schreef en regisseerde de korte film *Cut Out* in 2008. Ze acteerde onder andere in *Marvelous* (Siofra Campbell), *World Trade Center* (Oliver Stone), *Quid Pro Quo* (Carlos Brooks), *Agatha Christie: Poirot on A&E*, en *Jennifer Elsters In the Woods* (2010).

Stephen Payne (Usermare) trad als acteur op in *Rent* (2005), *Detachment* (2011) en *Compliance* (2012). Zijn Broadway-debuut maakte hij in *August: Osage County* en recent speelde hij in *White Woman Street* (Irish Rep). Voor het theater werkte Payne onder andere mee aan *A Midsummer Night's Dream* van Tina Landau,

A Clockwork Orange en *Wings of Desire* van Ola Mafaalani, en *Sailor's Song* van Shanley. Ook speelde hij in tv- en filmseries, zoals *Hell's Kitchen*, *Law & Order* en *The Sopranos*. In 2013 speelde hij in de film *Inside Llewyn Davis*.

Eugene Perry (Set) verwierf waardering en populariteit aan beide zijden van de Atlantische Oceaan. Recent speelde hij onder andere de titelrol in Hans Werner Henzes *El Cimarrón* op het Greenwich Music Festival, de wereldpremière van Anthony Davis' *Wacanda's Dream* bij Opera Omaha, Wagners Ring-cyclus bij het Opera Theater of Pittsburgh en Long Beach Opera en de wereldpremière van *Waiting for the Barbarians* van Philip Glass, een productie van de Erfurt Opera in Duitsland die tevens werd opgevoerd bij De Nederlandse Opera, het Barbican in Londen en de Austin Lyric Opera. Perry reisde door Europa als Porgy in Barkhymers productie van *Porgy and Bess* en speelde dezelfde rol bij Cape Town Opera in Zuid-Afrika. Verder was hij onder andere betrokken bij de wereldpremière van Davis' *Amistad* met de Lyric Opera of Chicago, de wereldpremière van Glass' *Galileo Galilei* in Chicago en Londen, wereldpremières van Glass' *Sound of a Voice* en *Orphée* bij het American Repertory Theatre in Cambridge (Massachusetts) en de wereldpremière van Glass' *The Penal Colony* in Seattle. Daarnaast speelde Perry *Don Giovanni* bij the Atlanta Opera, de Peter Sellars-productie *Seraphin* van componist Wolfgang Rihm bij de Stuttgart Opera, Escamillo

in Bizets *Carmen* met Dayton, Durham en Mobile Operas, en *Il Trovatore* bij Opera Memphis. Hij trad op in een nieuw werk van Amy Beach, *Cabildo*, als deel van de Great Performers Series in de Alice Tully Hall. Ook deed hij mee aan vele producties van de New York City Opera, zoals *Weisgalls Estber*, de Amerikaanse première van Janáček's *From the House of the Dead*, *Turandot*, *Madama Butterfly*, *Streetscene*, *La Bobème* en *I Pagliacci*, dat werd uitgezonden op tv bij PBS.

Herbert Perry (Set) is een internationaal befaamde kunstenaar die vele grote rollen speelde bij belangrijke operagezelschappen door de hele wereld. Bij de Metropolitan Opera speelde hij de titelrollen in *Le Nozze di Figaro*, *Leporello* en *Don Giovanni*, en de rol van Colline in *La Bobème*. Hij trad op met de Lyric Opera of Chicago in de rollen van Giorgio en Walton in Bellini's *I Puritani*, met de New York City Opera in de rol van Timur in *Turandot* en in de titelrol in *Le Nozze di Figaro*. Hij speelde Mephistopheles in Gounods *Faust* bij de Edmonton Opera en Don Alfonso in *Così fan tutte* bij de Vancouver Opera. Bij het Opera Theater of Pittsburgh zong hij de titelrol in Bartók's *Bluebeard's Castle* en de rol van Stephan Kumalo in Kurt Weills *Lost in the Stars* op het Virginia's Art Festival. Daarnaast zong hij de rollen van Fafner en Hunding in Wagners *Das Rheingold/Die Walküre* bij de Long Beach Opera. Hij debuteerde bij het Lincoln Center Festival als Vasco de Gama in Philip Glass' *White Raven*, in regie van Robert Wilson. Hij

speelde met het Tokyo Philharmonic en in Amsterdam trad hij op voor VARA Radio in John Adams' *El Niño*. Bij de Opéra de Nice vertolkte hij de titelrol in *Le Nozze di Figaro*. Hij was te zien als Nick Shadow in Stravinsky's *The Rake's Progress* bij Opera Montpellier, het Staatstheater Stuttgart, Teatro Real in Madrid, Teatro Massimo Bellini in Catania en het Salzburg Festival in Oostenrijk. Zijn optreden in Kurt Weills *Seven Deadly Sins* bij de Opéra de Lyon is verkrijgbaar op dvd. Op televisie was hij te zien als Leporello in Peter Sellars' *Don Giovanni*, live uit Wenen (tevens beschikbaar op dvd). Momenteel zingt hij bij de Opéra National de Paris.

Elaine Stritch (eulogist: spreekster tijdens de dodenwake), een Broadway-legende van in de tachtig, heeft in talloze toneelstukken, musicals, films en tv-programma's gespeeld. Ze werd geboren in Detroit in 1925, volgde ter voorbereiding op het podium de Dramatic Workshop van de New School en maakte in 1944 haar debuut. Twee jaar later schopte ze het al tot Broadway en sindsdien is ze een ster op zowel Broadway als op Londens West End. Door de jaren heen won ze een heel aantal prijzen op beide continenten voor rollen in onder andere *Bus Stop*, *Sail Away*, *A Delicate Balance*, *Show Boat* en *Company*. Ze speelde in *Endgame* bij BAM in 2008. In 1993 won ze een Emmy Award voor haar gastrol in *Law & Order*, en in 2004 nog een tweede voor de tv-documentaire over haar onewomanshow. Van 2007 tot 2013 speelde ze de rol van Jack

Donaghy's moeder Colleen in de NBC-serie *30 Rock*, een rol die haar haar derde Emmy opleverde in 2008. In 2013 kwam de documentaire *Elaine Stritch: Shoot me* uit, die terugblikt op Stritch's werk als cabaretière en een inblik geeft in haar leven.

Shara Worden (luitenant Worden) studeerde af in de opera aan de University of North Texas. Na haar verhuizing naar New York begon ze aan een studie compositie bij componist-performer Padma Newsome (Clogs, The National). Gedurende deze tijd componeerde ze muziek voor verscheidene off-Broadway-theaterproducties. In 2004 richtte ze een band op, My Brightest Diamond, waarmee ze de albums *Bring Me the Workhorse* (2006), *A Thousand Shark's Teeth* (2008) en *All Things Will Unwind* (2011) uitbracht bij Asthmatic Kitty Records. Recent componeerde Worden een opera die werd gecoproduceerd door het Hamburg International Summer Festival en de Singel in Antwerpen. Ook werkte ze voor yMusic, het Brooklyn Youth Chorus, het Young New Yorkers' Chorus, Brooklyn Rider en het MusicNOW Festival. Al vele componisten, songwriters en filmmakers vielen voor Wordens onderscheidende stem, onder wie David Lang, Sarah Kirkland Snider, Sufjan Stevens, The Decemberists, David Byrne en Fatboy Slim. In 2012 ontving Worden de Kresge Artist Fellowship voor de podiumkunsten.

RIVER OF FUNDAMENT

Set across the American landscape, the film *River of Fundament* is an epic story of regeneration and rebirth. Its multifaceted protagonist is revealed as three manifestations of an automobile in the exterior realm, and aspects of four human characters in the interior. Loosely based on the 1983 Norman Mailer novel *Ancient Evenings*, with an ancient Egyptian protagonist who sought reincarnation three times in the hope of achieving immortality, *River of Fundament* borrows its structure from Mailer's text, corresponding to the seven stages the Egyptian soul undergoes in its journey toward new life. Conceived as a nontraditional opera written in collaboration with Jonathan Bepler, the film combines documentary footage of three live acts performed outdoors in Los Angeles, Detroit, and New York with live-action cinema largely set in a careful recreation of Mailer's Brooklyn brownstone apartment, where the late author's wake is underway.

Mailer's protagonist, the nobleman Menenhetet I, uses magic and trickery to become reincarnated three times in the womb of his wife, who then becomes his mother. In each attempt, the undead Meni must cross the river of feces to attain new life, with the goal of changing his corporeal status from that of nobleman to pharaoh. In his third and final attempt to transform, Menenhetet III becomes stuck in the womb, failing to reincarnate. In Barney's *River of Fundament*, "Norman" is recast in the role of the protagonist; he endures two rebirths, but fails in the third, in his attempt to attain a higher status among the ancestry of Great American Letters. The looming spirit of Hemingway haunts Norman as he transitions from one body to the next.

The film unfolds in three parts, each including one of the live acts that follow the narrative of the automobile. Aspects of the protagonist's will and desire for transformation are put into action in the outdoor productions of *REN* (Los Angeles, 2008), *KHU* (Detroit, 2010), and *BA* (New York City, 2013), involving the 1967 Chrysler Imperial from Cremaster 3, a 1979 Pontiac Firebird Trans Am and a 2001 Ford Crown Victoria Police Interceptor. Rivers and thoroughfares dominate the landscape, evoking the river of feces described in Mailer's novel. From the freeways of Los Angeles' car culture to the River Rouge and Detroit Rivers central to the automotive industry, and finally to New York City's East River – host to a funereal barge ferrying the Mailer apartment – manmade and natural arteries transport the protagonist on his journeys from death to rebirth.

Imagined as a lavish dinner party attended by New York's cultural literati, the wake takes place inside the Mailer apartment as it is ferried down the river. Intercut with scenes from the outdoor live acts, the story of Norman's three-time journey along the river of fundament parallels that of the automobile, and is equally populated by the incestuous characters belonging to the myth of Osiris. As the story of Norman's lives is recounted to him by an elder pharaoh, Norman's widow and wives contemplate the soul's journey as a series of recitatives, quoting passages from *Ancient Evenings*, as well as from American authors Walt Whitman, Ralph Waldo Emerson, and William S. Burroughs.

Following the world premiere at BAM, *River of Fundament* will make its European premiere at the Bavarian State Opera, Munich, in March 2014 in conjunction with *River of Fundament*, an exhibition of sculpture and drawing at Munich's Haus der

Kunst. Following the premiere, the film will tour for two years in proscenium theaters at international performance festivals. The tour is organized by the Manchester International Festival.

SYNOPSIS

Act I (one hr. 55 mins.)

In the Brooklyn Heights home of Norman Mailer's family, a wake for the late author is in progress. The Widow of Norman (Joan La Barbara) greets friends and members of the New York City cultural and literary community. Music is performed throughout the house as guests, family, and the (unseen) undead interact. The spirit of Norman I (John Buffalo Mailer) emerges from the River of Feces, the mystical channel beneath the family brownstone through which the undead must pass. Norman I ascends the stairwell and enters his own wake. He is greeted by his Ka spirits (Matthew Barney and Aimee Mullins) who welcome him and accompany him through his visit.

In a flashback to a ritual held at a Chrysler dealership in Los Angeles, the spirit of Norman I is evoked in the form of a damaged 1967 Chrysler Imperial. A drum and bugle corps-led musical procession accompanies the Imperial to its final resting place in a showroom in the depths of the dealership.

Back at the wake in Brooklyn, Norman I, unable to communicate directly with his widow, makes the acquaintance of the reigning Pharaoh, Ptah-nem-hotep (Paul Giamatti), who envies Norman's earlier experiences in the court of the great Pharaoh Usermare (Stephen Payne). The two men exchange commonalities, including their mutual reliance on sorcery (they confess to

one another that both use human feces as a means to accumulate knowledge and power) and Ptah-Nem-Hotep reveals to Norman I that he believes himself to be a weak Pharaoh. Norman I greets Hathfertiti (Madyn G. Coakley) who has served him as a medium for his rebirth. He follows her into the bedroom and she leads him to a portal back to the River of Feces where his resurrection can take place.

– INTERMISSION (20 MINS.) –

Act II (one hr. 40 min.)

Norman II (Milford Graves) is born in the River of Feces in the basement of the brownstone. He emerges as an older, shamanistic sorcerer in his prime. Hathfertiti (Maggie Gyllenhaal), now an adult, welcomes Norman II into the house. In the parlor, the wake continues but the mood has turned darker; the guests are thinning out and the energy is more inebriant, less formal.

In a flashback to a ritual held in the industrial district in Detroit, the spirit of Norman II is visualized as a gold 1979 Pontiac Firebird Trans Am. The myth of Isis and Osiris is reenacted by the Ka spirits of Norman in the double roles of Isis and Osiris (Aimee Mullins and Matthew Barney). Set (Eugene Perry and Herbert Perry) takes control of Osiris, locking him into the Trans Am and driving him to his first death in the Detroit River.

As the wake continues to slip into darkness, Nephthys (Jennie Knaggs) and Set, mythologically connected as estranged partners, carry out their domestic conflict. Drunken singers tell the story of the Egyptian Gods. In Detroit, a police investigation led by Isis and her sister Nephthys recovers the automotive body of Osiris from the

River Rouge. The sisters resurrect Osiris' sexual organ and Isis becomes pregnant. Set is enraged and seizes the Chrysler Imperial body of Osiris, cutting the car into 14 pieces, leading to a second death. Imprisoned in the back of a Crown Victoria, Isis watches helplessly as the dismembered Imperial is fed into a massive furnace. The gates of the furnace open and the molten body of Osiris is resurrected as a massive iron Djed pillar.

– INTERMISSION (20 MINS.) –

Act III (one hr. 36 mins.)

The 1979 Trans Am resurfaces in an industrial canal in New York City. In the back seat Isis delivers Osiris' son Horus, who emerges as a young falcon.

At the Mailer House, the great Pharaoh Usermare returns to a nearly empty wake, void of guests. He is met by Hathferti, who reveals that she is his daughter. Usermare is disappointed that Hathferti has spent her life enabling Norman, a mortal, in his quest for everlasting life. Hathferti rejects her father, defending her belief in magic and her dedication to Norman's mysticism. Norman II has taken rest in the River of Feces; knowing he must soon transform into a new body, he prepares to return to Hathferti.

At a nearby taxi garage in Queens, New York, the spirit of Norman III is embodied as a 2001 Ford Crown Victoria Police Interceptor. In the service station, parts of the Crown Victoria are gilded in preparation for the coronation of a new king.

In a flashback to a ritual at a drydock at the Brooklyn Navy Yard, Horus (Brennan Hall) and Set vie for the crown. The drydock is filled with exuberant young Brooklynites and the arena is set for an epic bout. Simultaneous battles ensue at the taxi

garage between two mechanics, and between the garage manager and her lover. Back at the Mailer house, Usermare holds court as Horus and Set are judged by the Council of the Gods; both Horus and Set feel that they have won the fight. As the verdict draws near, Isis intervenes, enabling her son to take the crown.

Hathferti (Ellen Burstyn) has grown older, having since sent Norman II through the portal towards his resurrection. She is now nearing the end of her life. Usermare pleads with Hathferti to abandon Norman and embrace her royal inheritance before she passes. Hathferti again rejects Usermare, declaring her allegiance to the energy of the earth and the pursuit of magic. Hathferti returns to the bedroom and falls into a deep and final sleep. Usermare, destroyed by his daughter's rejection, commits a spiritual suicide, severing his ties to his family and to his past.

In the upper floors of the Mailer House, Norman III (Chief Dave Beautiful Bald Eagle) has emerged. Without Hathferti he is lost. After a brief term, he attempts to reenter the portal, where he becomes trapped, ending the lineage of Norman. Without their charge, the Ka spirits of Norman return to the River of Feces.

Act III comes to a close in Idaho's Sawtooth Mountain Range, in the depths of Redfish Lake, near the cabin of Ernest Hemingway, where the sockeye salmon make their annual journey from the Pacific Ocean in search of their natal spawning grounds

THE MYTH OF ISIS AND OSIRIS

Besides the novel *Ancient Evenings* (1983) by Norman Mailer, about an ancient Egyptian protagonist who wants to reincarnate three times in the hope of becoming immortal,

Matthew Barney and Jonathan Bepler took their inspiration for *River of Fundament* from the incestuous Egyptian myth of Isis and Osiris, one of the oldest stories of death and rebirth.

The myth of Isis and Osiris is perhaps the oldest story from ancient Egypt. It is about the death and resurrection of Osiris, one of the most important Egyptian gods and also the first king of Egypt. He was born to the god of the earth and the goddess of heaven. Osiris was married to his sister Isis. As the king of Egypt, he pursued a just policy. His brother Set, however, (married to their sister Nephthys) was jealous of Osiris's place on the throne. Together with 27 conspirators, Set devised a ruse to get rid of Osiris; when Osiris returned from one of his many travels he treated him to a banquet, to which he brought a beautifully decorated coffin. He promised to give the coffin to the person who could fit into it. All of the conspirators stepped into the coffin, but none of them fit. Except Osiris. Once he lay in the coffin, Set's henchmen nailed the cover shut and threw Osiris with coffin and all into the river Nile. Set took over the throne and reigned as a cruel ruler of Egypt. Isis, inconsolable over the death of her husband, fled and hid in the delta of the Nile.

In the meantime, Osiris's coffin washed up on the coast, where it was enclosed by a young cedar that grew into a beautiful tall tree. The King of Byblos found the tree so beautiful that he cut it down and had a richly decorated pillar made out of it for his palace. When Isis heard of this – through gods and demons – she made up an excuse to get herself into the palace, where the queen offered her a position as nursemaid of her baby. At night, Isis changed into a swallow and flew around the pillar containing the body of Osiris.

When the Queen discovered that she had brought a goddess into her home and possibly had insulted her, she asked Isis to choose something from her kingdom. Isis chose the cedar pillar, cleaved it open and freed the coffin containing the body of Osiris. Isis floated the coffin across the river Phaidros, let the water evaporate and opened the coffin. She kissed her dead husband and then hid the coffin in the reeds of the Nile.

On one of his hunting trips, the cruel Set found the coffin with his dead brother Osiris in it. In rage, he hacked his body into 14 pieces and spread them over the river. When Isis discovered the empty coffin, she did everything she could to recover all of the pieces of Osiris, helped by her sister Nephthys. She found 13 of them; only his penis was missing. However, using her magic and a twig, Isis caused Osiris to impregnate her with a child, Horus, after which she embalmed and mummified Osiris so that he could become immortal.

When Horus became an adult, he sought out Set and demanded the throne as the son of the lawful king. After some struggle, Horus ascended the throne as the victor. In the meantime, his father Osiris ruled over the underworld, where he granted immortality to the dead who had earned it during their lifetimes.

WHO IS WHO

Matt hew Barney was born in 1967 in San Francisco and lives and works in New York. He has received numerous awards, including the Aperto prize at the 1993 Venice Biennale; the Hugo Boss award in 1996; the 2007 Kaiser Ring Award in Goslar, Germany; and the 2011 Golden Gate Persistence of Vision Award, 54th San Francisco International Film Festival. Barney has been included in exhibitions such as Documenta 1x in Kassel, Germany; the 1993 and 1995 Whitney Biennial; and the 1993 and 2003 Venice Biennale. His solo exhibition, *The Cremaster Cycle*, organized by the Solomon R. Guggenheim Museum, New York, traveled to the Museum Ludwig, Cologne and the Musée d' Art Moderne de la Ville de Paris (2002-03). A retrospective of the *Drawing Restraint* series organized by the 21st c Museum for Contemporary Art, Kanazawa, Japan, traveled to Leeum Samsung Museum of Art, Seoul; San Francisco Museum of Modern Art; Serpentine Gallery, London; and Kunsthalle Vienna (2005-08). Other recent exhibitions include Matthew Barney at the Fondazione Merz, Torino (2008-09), and *Matthew Barney: Prayer Sheet with the Wound and the Nail* at Schaulager Basel, Switzerland (2010). Barney's 2013 exhibition, *Subliming Vessel: The Drawings of Matthew Barney*, was held at the Morgan Library and Museum, New York, and traveled to the Bibliothèque Nationale de France, Paris. Matthew Barney: *River of*

Fundament will open in March of this year at Haus der Kunst in Munich, Germany.

Jonat han Bepler was born in Philadelphia, and was self-taught on many instruments by the time he attended Bennington College in 1982. Bepler studied composition with Louis Calabro, improvisation with Bill Dixon, percussion with Milford Graves, and performance studies with artists and choreographers including Lisa Nelson and Min Tanaka. His interest in collaboration and interdisciplinary work continued in New York City, his work often involving the co-mingling of many seemingly disparate elements, a love of chaos, and a thirst for reconciliation. Bepler has collaborated with choreographers including John Jasperse, Sasha Waltz, Jennifer Lacey, and Wally Cardona. A multi-instrumentalist, he has led ensembles of both improvised and pre-composed music and has appeared often in New York and in Europe. His concert music includes a commission for the Ensemble Modern, the Glenn Branca Ensemble, and the Basel Synfonietta.

A collaboration with artist Ann-Sofi Sidén, featuring actors, architecture, and technicians and of the Royal Dramatic Theatre of Sweden, was shown in Stockholm and Berlin. Bepler's work with Barney has spanned nearly 20 years and has included some seven films and nine performances. He lives and works in Berlin.

Norman Mailer (1923-2007) was an American novelist,

journalist, essayist, playwright, screenwriter, and film director who is considered to have been an innovator of New Journalism, a form of creative nonfiction that wove autobiography, real events, and political commentary into unconventional novels. During his 60-year career, Mailer wrote more than 40 books, winning the Pulitzer Prize for non-fiction and the National Book Award in 1968 for *The Armies of the Night*. Mailer received a second Pulitzer Prize for fiction in 1980 for *The Executioner's Song*, which served as the inspiration for Matthew Barney's 1999 film *Cremaster 2*, in which Mailer portrayed Harry Houdini. In 2005 he was awarded the National Book Medal for Distinguished Contribution to American Letters.

Mailer worked on *Ancient Evenings* from 1972-1983, spending more time writing this book than any other. Set in Egypt between 1290-1100 BC and chronicling the lives of its protagonist Menenhetet 1, *Ancient Evenings* was declared "an ambitious and daring work of fiction," by one critic, though it received generally negative reviews at the time it was published. As Harold Bloom wrote in the *New York Review of Books*: "Mailer's is too formidable a case of an authentic literary drive to be dismissed, and dismissal is certainly not my intention. *Ancient Evenings* is on the road of excess, and what Karl Kraus said of the theories of Freud may hold for the speculations of Mailer also – it may be that only the craziest parts are true. Mailer probably is aware that his Egyptian obsessions are in the main tradition of

American literature, carrying on from much of the imagery of the major writers of the American renaissance."

CAST

Chief Dave Beautiful Bald Eagle (Norman III) was born in 1919, a member of the Lakota tribe in South Dakota. He has appeared in movies with the likes of Errol Flynn and has danced with Marilyn Monroe. He is known for his roles in *Skins* (2002), *Imprint* (2007) and *Lakota Woman: Siege at Wounded Knee* (1994). He once traveled with Casey Tibbs' Wild West Show and is one of the best-known participants each year at the annual Days of '76 Parade in Deadwood. Among his proudest accomplishments is having served his country in the United States Army in ww 11, in which he survived a German raid. After the death of his first wife, Dave Bald Eagle pursued racecar driving, skydiving, semi-pro baseball, and entered pro rodeo, riding bareback broncs and bulls. About 17 years ago, at a meeting in Puerto Rico, he was made First Chief of the United Indigenous Nations, a society of chiefs from various reservations.

Ellen Burstyn (Hathfertiti), born in Detroit in 1932, left home at the age of 18 to work as a model and moved to New York in the 1950s where she began working in television and in minor film roles. Burstyn received her first Academy Award for Best Supporting Actress for her work in *The Last Picture Show* (1971), after which

she moved from supporting to leading film and stage roles. Burstyn received a second Academy Award nomination for her lead performance in *The Exorcist* (1973), and won the Academy Award for Best Actress the following year for her work in Martin Scorsese's *Alice Doesn't Live Here Anymore*. In 1975, she won the Tony Award for her lead performance in the Broadway production of *Same Time, Next Year*, and received a Golden Globe Award and a fourth Academy Award nomination for her performance in the 1978 film version of the play. Burstyn has worked consistently in film, television, and theater since, receiving multiple awards and nominations along the way, including seven additional Golden Globe Award nominations, five Emmy Award nominations (two wins), and two more Academy Award for Best Actress nominations for her performances in the films *Resurrection* (1980) and *Requiem for a Dream* (2000). In 2012 Burstyn appeared in the television miniseries *Political Animals*, with Sigourney Weaver and Carla Gugino, and received an Emmy Award for her role the following year. Burstyn's recent work includes in films such as *Main Street* (2010) and *Another Happy Day* (2011).

Madyn G. Coakley (Hathfertiti) is a California native currently living in Virginia. She is a 13-year-old pursuing acting and singing. Coakley began her professional career at age nine when cast in a national television commercial. She has since performed in television

and stage roles in pursuit of her theatrical dreams. Coakley's portrayal of Hathfertiti marks her film debut.

Lila Downs (Ranchera Singer), a Mexican- American singer and songwriter, is one of the most innovative proponents of Mesoamerican music on both sides of the border. By drawing on a pan-Latin palette of music as well as African root, American folk, jazz, blues, and rock, Downs has won accolades and a devoted following of world music fans. Known for her smoky voice and magnetic performances, she has created a unique body of work that defies categorization. In addition to earning a Latin Grammy in 2005 for Best Folk Album (*Una Sangre*), Downs has headlined venues all over the world, and appeared at major festivals and events including the World Festival of Sacred Music – appearing with such luminaries as the Dalai Lama – and at WOMAD, Live Earth, and the Academy Awards. Downs' music and performances have been included in several films such as *Frida*, *Tortilla Soup*, *Real Women Have Curves*, *The Three Burials of Melquiades Estrada*, and Carlos Saura's *Fados*.

Paul Giamatti (Ptah-nem-hotep) was born in 1967 in New Haven, CT. Giamatti began his career as a supporting actor in several films produced during the 1990s including *Private Parts* (1967), *The Truman Show* (1988), *Saving Private Ryan* (1998), *The Negotiator* (1998), and *Man on the Moon* (1999), before earning lead roles in several projects in the

2000s such as *American Splendor* (2003), *Sideways* (2004), *Cinderella Man* (2005), *The Illusionist* (2006), *John Adams* (2008), *Cold Souls* (2009), *Barney's Version* (2010), and *Win Win* (2011). Giamatti returned to his alma mater in 2013, to play Shakespeare's *Hamlet* at the Yale University Theater. That year Giamatti was also cast as Harold Levinson in the Christmas special of television series *Downton Abbey*. He will play villain The Rhino in *The Amazing Spider-Man 2*, to be released in 2014. Giamatti received 26 awards between 2001 and 2008, including Emmy and Golden Globe awards.

Milford Graves (Norman 11) was born in 1941 in Queens, New York. He is an American jazz drummer and percussionist, most noteworthy for his early avant-garde contributions in the early 1960s with Paul Bley and the New York Art Quartet. He is considered to be a free jazz pioneer, liberating the percussion from its timekeeping role. Graves has worked as a sideman and session musician with a variety of established jazz musicians throughout his career, including Don Pullen, Eddie Gomez, Andrew Cyrille, Rashied Ali, Kenny Clarke, Don Moye, Philly Joe Jones, John Zorn, and Albert Ayler. He is also invested in research in the field of healing through music. Over the past 42 years he has performed in numerous music events, and given countless lectures and workshops on herbology, acupuncture, and nutrition, as well as body movement and martial

arts. Graves is presently the director of the International Center for Medicinal and Scientific Studies, co-director of the Institute of Percussive Studies, and recently a professor of music/music healing at Bennington College in Vermont (1973 to 2012). He was awarded a Guggenheim Fellowship in music composition in 2000 and a proclamation from New York City in 2005 for his research on the relationship between heart sounds and music.

Maggie Gyllenhaal (Hathfertiti), born in New York City in 1977. She made her debut in her father Stephen Gyllenhaal's film *Waterland* (1992) and emerged as a star in *Secretary* (2002). Soon after graduation from the Royal Academy of Dramatic Arts in London, Gyllenhaal appeared in supporting roles in *Cecil B. DeMented* (2000) and *Donnie Darko* (2001). Gyllenhaal has since appeared in an eclectic range of films, including *Sberrybaby* (2006), for which she was nominated for a Golden Globe; *Trust the Man* (2006); and numerous large budget films including *World Trade Center* (2006) and *The Dark Knight* (2008). She was nominated for an Academy Award for Best Supporting Actress for her role in *Crazy Heart* (2009). Gyllenhaal has also appeared in such theatrical plays as *Closer* (2000), *Homebody/Kabul* (BAM, 2004), as well as in television productions like *Strip Search* (2004). In the 2012 film *Won't Back Down*, she plays a parent involved in a takeover of her child's school; she recently

appeared as a secret service agent in the action-thriller *White House Down* (2013). Gyllenhaal is actively engaged in issues concerning human rights, civil liberty, antipoverty, and parent trigger causes.

Brennan Hall (Horus), an American countertenor based in New York City, has made his professional debut singing as a soloist with the American Bach Soloist, under the direction of Jeffrey Thomas. Hall was heralded by the *San Francisco Classical Voice* for his "...silky vocal production and suave presentation... and admirable musical intelligence." He has performed the title role in Philip Glass' Akhnaten with the Indianapolis Opera Company and the Jacobs School of Music. He also sang the roles of Willie in *Small Box*, a new oneact opera by Bruce L. Pearson and Herman Whitfield III, and the Sorceress in Purcell's *Dido and Aeneas*. He has appeared in scenes as Sesto (*Giulio Cesare*), Orfeo (*Orfeo ed Euridice*), and Malcome (*La donna del Lago*). Hall's concert work as a soloist includes Bach's Mass in B Minor, Haydn's *Lord Nelson Mass*, Handel's *Messiah* and *Judas Maccabaeus*. He is a frequent soloist for the Bloomington Bach Cantata Project and the Bloomington Early Music Festival.

Jennie Knaggs (Nephtys) is a singersongwriter and multi-instrumentalist based in Detroit. She has performed extensively on the streets and stages of Europe and the US performing a wide range of musical styles,

from folk to opera. Previous projects include Swedish political street theater troupe, Skramselhika; pop Americana with a cappella quartet Invisible Hands; several traditional country groups; and New Wave operas with the Atlantian Initiative based in Berlin and the Burning Man Opera based in San Francisco. Knaggs studied performing arts and community development at Antioch College with a focus on art, music, and theater as tools for social change. Within this program she studied the culture and traditional music of the Appalachian region. She is the 2000 Hollerin' Champion of Wise County, VA and Letcher County, KY. Current projects include Lac La Belle, a trio performing various styles of Americana, including old-time cowboy yodeling and western swing, alongside original tunes influenced by the traditional American song canon. Knaggs is guitarist, vocalist, and songwriter for the rock band I, Crime whose EP *Get the Knife* and single "Dove Skin Gloves" was released by Woodbridge Records. She also performs as a back up vocalist and percussionist in the Detroit-based 10-piece Nigerian pop group, Odu Afrobeat Orchestra, led by Adeboye Adegbenro, a former bandmate to Fela Kuti. Knaggs recently completed a month long artist residency program at the Art Monastery in Labro, Italy, performing and teaching traditional American folk music. She can currently be found at her bi-monthly residency singing solo at D'Mongo's *Speakeasy* in downtown Detroit.

Joan La Barbara (The Widow of Norman), born in 1947 in Philadelphia, is a vocalist, composer, performer, and sound artist associated with contemporary music. She is a former student of Helen Boatwright, and has worked with her husband Morton Subotnick since 1979, as well with other contemporary composers such as John Cage, Robert Ashley, Morton Feldman, Philip Glass, Larry Austin, Peter Gordon, and the choreographer Merce Cunningham. She composed the music for the *Sesame Street* animated segment "Signing Alphabet." La Barbara has collaborated with artists including Lita Albuquerque, Matthew Barney, Cathey Billian, Melody Sumner Carnahan, Judy Chicago, Ed Emshwiller, Kenneth Goldsmith, Peter Gordon, Christian Marclay, Bruce Nauman, Steina, Woody Vasulka, and Lawrence Weiner. In the early part of her career, she performed and recorded with Steve Reich, Philip Glass, and jazz artists Jim Hall, Hubert Laws, Enrico Rava, and arranger Don Sebesky, developing her own unique vocal and instrumental sound. In 2008, La Barbara was awarded the American Music Center's Letter of Distinction for significant contributions to the field of contemporary American music. She has created works for multiple voices, chamber ensembles, music theater, orchestra and interactive technology. La Barbara is composing a new opera reflecting on the artistic process and sounds within the mind.

John Buffalo Mailer (Norman 1) was born in Brooklyn and is the youngest child of the late Norman Mailer. A graduate of Wesleyan University, he has written several screenplays and is a freelance journalist. In 2006 he cowrote with his father *The Big Empty* (Nation Books). In Oliver Stone's *Wall Street 2: Money Never Sleeps*, he plays the supporting character Robby Mancins, an options trader. He is a member of the Dramatists' Guild, Actor's Equity Association, SAG, and The Actors Studio. Mailer has lectured at the University of Notre Dame, Wesleyan, the University of Athens, Syracuse University, the New York Society for Ethical Culture, the Dorothy Chandler Pavilion in Los Angeles, Long Island University, and has appeared on Hannity and Combs, Air America, Democracy Now, WNYC, CSPAN's Book TV, and thebigthink.com. Mailer's writing has appeared in *Playboy*, *New York Magazine*, *Provincetown Arts, Lid*, *Stop Smiling*, *Corriera della Sera*, *The Norman Mailer Review*, *ESPN Books*, and *The American Conservative*. In 2002, Mailer was selected as one of *People magazine's* sexiest men alive. Mailer's recent work can be seen on screen in the new film *Hello Herman* (2013) directed by Michelle Danner.

Aimee Mullins (The Ka of Norman and Isis) is an actress, public speaker, model, and athlete based in New York City. Her film debut was a starring role as the Entered Novitiate in Matthew Barney's 2002 film *Cremaster 3*. As an athlete,

Mullins was a member of the Georgetown University Division 1 Track and Field Team and subsequently a member of the US team for the 1996 Atlanta Olympic Games. That year she set world records for the 100 meter dash and the long jump, and won two gold medals in the Paralympics. She is an inductee in the US Track and Field Hall of Fame and a National Collegiate Athletic Association Hall of Fame Honoree. Her foray into modeling includes a 1999 collaboration with the late Alexander McQueen. Mullins is also a world-renowned public speaker engaged in topics such as innovative thinking, body image and identity, and inclusive design. In addition to her professional career, she sits on numerous boards and served as president of the Women's Sports Foundation from 2007-09. Mullins has been the recipient of awards including the Women of Distinction Award from the National Association of Women in Education in 1997, Doctor of Humane Letters Honorary PhD from St. John Fisher College in 2000, and the Gold Medal from the Italian Republic in 2009. Mullins wrote and directed the short film *Cut Out* in 2008. Acting credits include *Marvelous* (Siofra Campbell), *World Trade Center* (Oliver Stone), *Quid Pro Quo* (Carlos Brooks), *Agatha Christie: Poirot on A&E*, and Jennifer Elster's *In the Woods* (2010).

Stephen Payne (Usermare) is an actor who has appeared in *Rent* (2005), *Detachment* (2011), and *Compliance* (2012). He made

his Broadway debut in August: Osage County and was recently in *White Woman Street* (Irish Rep). Payne's theater work includes Tina Landau's *A Midsummer Night's Dream*; Ola Mafaalani's *A Clockwork Orange* and *Wings of Desire*; Shanley's *Sailor's Song*; *Bus Stop*, dir. Joe Hardy; *Boy Gets Girl*; *Bukowski From Beyond*; *South of No North*, *Fool for Love*; *Hatful of Rain*; and *Night Dance*. Payne's first film and TV accomplishments include *Shoot First* and *Pray You Live*, *Cake Eaters*, *Suburban Girls*, *Hell's Kitchen*, *Law & Order*, *The Sopranos*, and *Third Watch*. He appears in the 2013 film *Inside Llewyn Davis*.

Eugene Perry (Set) has captured critical and popular acclaim on both sides of the Atlantic. Recent engagements include the title role in Hans Werner Henze's *El Cimarrón* at the Greenwich Music Festival; the world premiere of Anthony Davis' *Wacanda's Dream* at Opera Omaha; Wagner's *Ring Cycle* at the Opera Theater of Pittsburgh and Long Beach Opera; and the world premiere of Philip Glass' *Waiting for the Barbarians*, a production for Erfurt Opera in Germany that was also performed with Amsterdam Opera, the Barbican in London, and the Austin Lyric Opera. Perry has toured throughout Europe as Porgy in Barkhymer's production of *Porgy and Bess*, and also performed the role with the Cape Town Opera, South Africa. Other engagements include: a world premiere of Davis' *Amistad* with the Lyric Opera of Chicago; a

world premiere of Glass' *Galileo Galilee* in Chicago and London; world premieres of Glass' *Sound of a Voice* and *Orphée* at the American Repertory Theater in Cambridge, MA; and the world premiere of Glass' *The Penal Colony* in Seattle. Perry also performed *Don Giovanni* with the Atlanta Opera; the Peter Sellars production *Seraphin* by composer Wolfgang Rihm with Stuttgart Opera; Escamillo in Bizet's *Carmen* with Dayton, Durham, and Mobile Operas; and *Il Trovatore* with Opera Memphis. He performed in a new work by Amy Beach, *Cabildo*, as part of the Great Performers Series at Alice Tully Hall. Perry has performed numerous productions at the New York City Opera including Weisgall's *Esther*, the American premiere of Janáček's *From the House of the Dead*, *Turandot*, *Madama Butterfly*, *Streetscene*, *La Bobème*, and *I Pagliacci*, telecast on PBS.

Herbert Perry (Set) is an internationally acclaimed artist who has appeared in major roles with leading opera companies throughout the world. With the Metropolitan Opera, Perry has performed the title roles in *Le Nozze di Figaro*, *Leporello*, and *Don Giovanni*, and the role of Colline in *La Bobème*. He has performed with the Lyric Opera of Chicago in the roles of Giorgio/Walton in Bellini's *I Puritani*; with the New York City Opera in the roles of Timur in *Turandot* and the title role in *Le Nozze di Figaro*. He performed Mephistopheles in Gounod's *Faust* with the Edmonton Opera, and Don Alfonso in *Così fan tutte*

at the Vancouver Opera. With Opera Theater of Pittsburgh, he sang the title role in Bartok's *Bluebeard's Castle*, and the role of Stephan Kumalo in Kurt Weill's *Lost in the Stars* at Virginia's Art Festival. He also sang the roles of Fafner and Hunding in Wagner's *Das Rheingold*/*Die Walküre* at Long Beach Opera. He made his Lincoln Center Festival debut as Vasco de Gama in Philip Glass' *White Raven*, directed by Robert Wilson; and performed with the Tokyo Philharmonic and in Amsterdam for VARA Radio in John Adams' *El Niño*. He has appeared with Opera de Nice in the title role of *Le Nozze di Figaro*; and as Nick Shadow in Stravinsky's *The Rake's Progress* at Opera Montpellier, Staatstheater Stuttgart, Teatro Real in Madrid, Teatro Massimo Bellini in Catania, and the Salzburg Festival in Austria. His performance in Kurt Weill's *Seven Deadly Sins* at Opera de Lyon is available on DVD. He appeared on public television as Leporello in Peter Sellars' *Don Giovanni*; also available on DVD, Live from Vienna. He is currently singing with the Paris Opera.

Elaine Stritch (Eulogist), an octogenarian Broadway legend, has appeared in numerous stage plays and musicals, feature films, and many television programs. Born in Detroit in 1925, she prepared for the stage at the Dramatic Workshop of the New School and made her debut in 1944. She made it to Broadway two years later and has since become the toast of both Broadway and London's West

End, collecting a number of trophies on both continents over the years for such awardwinning turns as *Bus Stop*, *Sail Away*, *A Delicate Balance*, *Show Boat*, and Company. She performed in *Endgame* at BAM in 2008. She won an Emmy Award in 1993 for her guest role on *Law & Order*, and another in 2004 for the television documentary of her one-woman show. From 2007 to 2013, she played the recurring role of Jack Donaghy's mother Colleen on NBC's *30 Rock*, a role that won her a third Emmy in 2008. Most recently, the documentary *Elaine Stritch: Shoot Me* (2013) follows the 89-year-old Stritch as she dominates the stage in her one woman cabaret act and offers an inside look at her life.

Shara Worden (Lieutenant Worden) received her degree in opera from the University of North Texas. After moving to New York, she began studying composition with composer/performer Padma Newsome (Clogs, The National). During this time she composed music for several off-Broadway theater productions. In 2004, she assembled a band, My Brightest Diamond, and released *Bring Me the Workhorse* (2006), *A Thousand Shark's Teeth* (2008), and *All Things Will Unwind* (2011) on Asthmatic Kitty Records. Worden composed, *You Us We All*, an opera that was co-produced by Hamburg International Summer Festival and deSingel International Arts Campus. She has also received commissions from yMusic, Brooklyn Youth Chorus, Young New Yorkers' Chorus, Brooklyn

Rider, and MusicNOW Festival. Composers, songwriters, and filmmakers have sought out Worden's distinctive voice, including David Lang, Sarah Kirkland Snider, Sufjan Stevens, and The Decemberists, David Byrne, and Fatboy Slim. In 2012, Worden was the recipient of the Kresge Artist Fellowship in the performing arts.

HOLLAND FESTIVAL 2014

DIRECTIE

Pierre Audi, artistiek directeur
Annet Lekkerkerker, zakelijk directeur

BESTUUR

Martijn Sanders, voorzitter
Ben Noteboom, waarnemend penningmeester
Mavis Carrilho
Joachim Fleury
Renze Hasper
Marjet van Zuijlen

Het programma van het Holland Festival kan alleen tot stand komen door subsidies, bijdragen van sponsors en fondsen en door de gewaardeerde steun van u, ons publiek.

SUBSIDIËNTEN

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Gemeente Amsterdam

Het Holland Festival is lid van Réseau Varèse, Europees netwerk voor de creatie en promotie van nieuwe muziek, gesubsidieerd door het Culturele Programma van de Europese Commissie.

HOOFDBEGUNSTIGER SNS REAAL Fonds

SPONSORS, FONDSSEN, INSTELLINGEN

VandenEnde Foundation,
Stichting Ammodo, Rabobank Amsterdam, Clifford Chance LLP, DoubleTree by Hilton, Westergasfabriek / MeyerBergman, Kempen & Co, Automobielbedrijf Van Vlotten, Stichting Dioraphte, Turing Foundation, Prins Bernhard Cultuurfonds, The Brook Foundation, Fonds Podiumkunsten, Ernst von Siemens Music

Foundation, Ambassade van Pakistan, Dr. Hofstee Stichting, Gemeente Amsterdam/Stadsdeel Oost, Regionale Regering van Koerdistan, Goethe-Institut, Ambassade van de Verenigde Staten van Amerika, Gravin van Bylandt Stichting, Institut Français des Pays-Bas, Ambassade van de Bondsrepubliek Duitsland/Den Haag, Pro Helvetia

HF BUSINESS

Beam Systems, De Nederlandsche Bank, Double Effect, G&S Vastgoed, ING Groep, Ten Have Change Management, TNT express, WPG Uitgevers

MEDIAPARTNERS

NTR, VPRO

BOARD OF GOVERNORS

De genereuze, meerjarige verbintenis van de Governors is van groot belang voor de internationale programmering van het Holland Festival.

G.J. van den Bergh en C. van den Bergh-Raat, R.F. van den Bergh, W.L.J. Bröcker, J. van den Broek, Jeroen Fleming, J. Fleury, V. Halberstadt, H.J. ten Have en G.C. de Rooij, J. Kat en B. Johnson, Irina en Marcel van Poecke, Ton en Maya Meijer-Bergmans, Sijbolt Noorda en Mieke van der Weij, Robert Jan en Mélanie van Ogtrop-Quintus, Françoise van Rappard-Wanninkhof, A. Ruys en M. Ruys-van Haaften, M. Sanders, A.N. Stoop en S. Hazelhoff, Tom de Swaan, S. Tóth, Elise Wessels-van Houdt, H. Wolfert en M. Brinkman

HARTSVRIENDEN

Kommer en Josien Damen, S. van Delft-Vroom, H. Doek, Tex Gunning, Wendy van Ierschoot,

Frans Koffrie, K. Kohlstrand, J. en M. Kuiper-Gerlach, Monique Laenen en Titus Darley, M. Plotnitsky, P. Voorsmit, P. van Welzen en C. Lafeber

BESCHERMERS

Lodewijk Baljon en Ineke Hellingman, A. van de Beek en S. van Basten Batenburg, S. Brada, Frans en Dorry Cladder van Haersolte, J. Docter en E. van Luijk, L. Dommering-van Rongen, E. Flores d'Arcais, E. Granpré Moliere, M. Grotenhuis, E.H. Horlings, J. Houwert, Luuk H. Karsten, R.Katwijk, R. Kupers en H. van Eeghen, J. Lauret, A. van der Linden-Taverne, H. en I. Lindenberg-Sluis, F. Mulder, G. van Oenen, H. Pinkster, H. Sauerwein, R. van Schaik en W. Rutten, C.W.M. Schunck, K.Tschenett, Wolbert en Barbara Vroom, P. Wakkie, R.R. Walstra, A. van Wassenaer, O.L.O. en Tincke de Witt Wijnen-Jansen Schoonhoven

BEGUNSTIGERS

M. Beekman, E. Blankenburg, Co Bleeker, A. Boelee, K. de Bok, Jan Bouws, E. Bracht, G. Bromberger, Rachel van der Brug, D. de Brijn, M. Daamen, J. Dekker, M. Doorman, Chr. van Eeghen, J. van der Ende, Ch. Engeler, E. Eshuis, E. Goossens-Post, E. de Graaff-Van Meeteren, F. Grimmelikhuisen, D. Grobbe, J. Haalebos, J. Hennephof, G. van Heteren, L.D.M.E. van Heteren, B. van Heugten, S. Hodes, Herma Hofmeijer, J. Hopman, A. Huijser, E. Hummelen, G. van der Hulst, Yolanda Jansen, P. Jochems, Jan de Kater, J. Keukens, A. Ladan, M. Le Poole, M. Leenaers, K. Leering, T. Liefwaard, A. Ligeon, T. Lodder, A. Man, D. van der Meer, E. van der Meer-Blok, A. Mees-

Lubberman, A. de Meijere, J. Melkert, E. Merckx, Jaap Mulders, H. Nagtegaal, A. Nieuwenhuizen, La Nube, Kay Bing Oen, E. Overkamp en A. Verhoog, C. van de Poppe, P. Price, F. Racké, H. Ramaker, S. van de Ree, Wessel Reinink, L.M. Remarque-Van Toorn, Thecla Renders, B. Robbers, G. Scheepvaart, A. Schneider, H. Schnitzler, G. Scholten, C. Schoorl, E. Schreve-Brinkman, Steven Schuit, P. Smit, G. Smits, I. Snelleman, A. Sonnen, K. Spanjer, C. Teulings, H. Tjeenk Willink, A. Tjoa, Y. Tomberg, J. van Tongeren, H.B. van der Veen, R. Verhoeff, R. Vogelenzang, F. Vollemans, F. Voorsluis-Spanhoff, P. Vos, A. Vreugdenhil, A. Wertheim, M. Willekens, M. van Wulfften Palthe, M. Yazdanbakhsh, P. van der Zant, P. van Zwieten en N. Aarnink

JONGE BEGUNSTIGERS

Kai Ament, Ilonka van den Bercken, Maarten Biermans, Maarten van Boven, Rolf Coppens, Tessa Cramer, Susan Gloudemans, Jolanda de Groot, Marte Guldemond, Nynke de Haan, Hagar Heijmans, Anna van Houweligen, Daan de Jong, Judith Lekkerkerker, Marije Mulder, Boris van Overbeek, Teartse Schaper, Gijs Schunselaar, Farid Tabarki, David van Traa, Frank Uffen, Helena Verhagen, Merijn van der Vlies, Danny de Vries, Marian van Zijl Langhout

ANONIEME SCHENKERS

Ook dankt het Holland Festival anonieme schenkers.

LIEFHEBBERS

Het Holland Festival dankt 708 Liefhebbers voor hun steun en bijdrage.

HET HOLLAND FESTIVAL HEEFT OOK UW STEUN NODIG: WORD VRIEND

Als Vriend draagt u actief bij aan de bloei van het Holland Festival.

LIEFHEBBER

Vanaf € 45 per jaar bent u al Liefhebber. U ontvangt dit programmaboek gratis, u heeft voorrang bij de kaartverkoop en u krijgt korting op tickets.

BEGUNSTIGER

Vanaf € 250 per jaar (of € 21 per maand) bent u Begunstiger. Uw bijdrage komt rechtstreeks ten goede aan de internationale programmering van het Holland Festival. Als Begunstiger heeft u recht op vrijkaarten en andere aantrekkelijke privileges.

JONGE BEGUNSTIGER

Vanaf € 250 per jaar (of € 21 per maand) ben je Jonge Begunstiger. Laat jij je inspireren door internationale podiumkunsten? Wil je meer weten over de kunstenaars Maarten van Boven, Rolf Coppens, Tessa Cramer, Susan Gloudemans, Jolanda de Groot, Marte Guldemond, Nynke de Haan, Hagar Heijmans, Anna van Houweligen, Daan de Jong, Judith Lekkerkerker, Marije Mulder, Boris van Overbeek, Teartse Schaper, Gijs Schunselaar, Farid Tabarki, David van Traa, Frank Uffen, Helena Verhagen, Merijn van der Vlies, Danny de Vries, Marian van Zijl Langhout

BESCHERMER

Vanaf € 1.500 per jaar (of € 125 per maand) bent u Beschermer. Als dank voor uw aanzienlijke bijdrage aan de internationale programmering van het Holland Festival ontvangt u een uitnodiging voor de openingsvoorstelling en voor exclusieve bijeenkomsten, naast vrijkaarten en andere privileges.

HARTSVRIEND

Vanaf € 5.000 per jaar bent u Hartsvriend. Als Hartsvriend van het Holland Festival nodigen we u uit om dichter bij de makers te komen. Met gelijkgestemden en gasten van het festival verwel-

komen we u graag op speciale gelegenheden en geven u een blik achter de schermen.

GEEFWET

Sinds 1 januari 2012 is het nog aantrekkelijker om het Holland Festival te steunen vanwege de Geefwet die tot 1 januari 2018 van kracht is. De Geefwet houdt in dat giften aan culturele ANBI's met 25% verhoogd mogen worden tot een maximum aan schenkingen van € 5.000 per jaar. Schenkt u meer dan € 5.000, dan kunt u het resterende bedrag voor het reguliere percentage (100%) aftrekken van de inkomstenbelasting. De voordelen van de Geefwet gelden voor alle belastingplichtigen (particulieren en bedrijven) en zijn van toepassing op zowel eenmalige als periodieke schenkingen.

VOORDEEL VAN EEN PERIODIEKE SCHENKING

Een eenmalige gift is beperkt aftrekbaar voor de belasting. Het totaal van de giften op jaarbasis dient hoger te zijn dan 1% (drempel) en kan tot maximaal 10% (plafond) van het inkomen worden afgetrokken. Een periodieke gift is een gift waarbij voor een periode van ten minste vijf opeenvolgende jaren een gelijke uitkering wordt gedaan, vastgelegd in een periodieke akte. De gift is volledig aftrekbaar zonder aftrekdrempel of aftrekplafond.

Wilt u ook Vriend van het Holland Festival worden? Ga voor meer informatie en een aanmeldformulier naar www.hollandfestival.nl/steunHF of neem vrijblijvend contact op met Leonie Kruijenga, hoofd development op 020 - 788 2118.

COLOFON / COLOPHON

Holland Festival
Piet Heinkade 5
1019 BR Amsterdam
tel. +31 (0)20 – 7882100
info@hollandfestival.nl
www.hollandfestival.nl

TEKST / TEXT

De tekst *River of Fundament* en het synopsis zijn afkomstig uit het programmaboek *River of Fundament* © Matthew Barney.
De tekst *De mythe van Isis en Osiris* is geschreven door Lonneke Kok/MoreTXT.
The text River of Fundament and the synopsis are from the programme book River of Fundament ©

Matthew Barney. The text The myth of Isis and Osiris is written by Lonneke Kok/MoreTXT.

VERTALINGEN / TRANSLATION
Margriet Agricola, Jane Bemont
FOTOGRAFIE / PHOTOGRAPHY

Chris Winget, p. 3
Hugo Glendinning, p. 18

EINDREDACTIE EN OPMAAK /
EDITORIAL AND LAY-OUT

Holland Festival

ONTWERP OMSLAG / DESIGN
COVER

Maureen Mooren

DRUK / PRINTING

Tuijtel, Hardinxveld-Giessendam

© Holland Festival, 2014

Niets uit deze uitgave mag op welke wijze dan ook worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het Holland Festival.

No part of this publication may be reproduced and/or published by any means whatsoever without the prior written permission of the Holland Festival.

